

MŪSU PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY—"OUR HAVEN"

Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a newspaper.

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SAVAITRAŠTIS

Redaktorius: Juozas Žukauskas

Redakcija ir Administracija: 10 Peel Street, Kirribilli, Sydney, N.S.W. Tel.: XB 4312.
Visi straipsniai adresuojami: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney, N.S.W.

Leidžia: Australijos Lietuvių Bendruomenės
Krašto Valdyba.

PRENUMERATA 1953 m.

Ištiesiems metams—£2.10.0.

Pusei metų—£1.5.0.

Vienam mėnesiui—4/6.

Paskirtas numeris—1/3.

N. Zelandijoje ir Anglijoje
kaina ta pati.

SKELBIMAI

Skelbimų kaina vienas tek-
sto eilutei arba jos vietai—
1/6. Už skelbimų turinį neat-
sakoma.

Nuolatiniams skelbimams
teikiama nuolaida.

PRENUMERATA ADRESUOJAMA: Box 4558, G.P.O.
Sydney, N.S.W.

No. 199. Ketvirtieji metai
SYDNEJUS, 1953m.

SAUSIO 28 d.

TURKIJOS — JUGOSLAVIJOS PASITARIMAI

BELGRADAS.—Per šeštadienį Belgrade įvyko pasitarimai tarp maršalo Tito ir Turkijos užsienio reikalų ministro Fuad Koprula. Oficialiame komunikate buvo paskelbta, kad pasitarimų metu pasikeista nuomonėmis einamaisiais klausimais, ypačiai paliečiant reikalą išplėsti tarp abiejų tautų bendrabarbiavimą bendrai organizuojant tų kraštų saugumą. Ministerio Koprulos garbei suruoštų pietų metu maršalas Tito pareiškė, kad Jugoslavija gali būti pasirodusi sudaryti su Turkija ir Graikija karines sutartis. Turkijos ministeris Koprula iš Jugoslavijos nuvyko į Graikiją. Po to į Jugoslaviją atvyks pasitarimams Graikijos užsienio reikalų ministeris Stephanopoulos.

NAUJOJO JAV PREZIDENTO 9 PUNKTAI

VAŠINGTONAS.— Naujasis Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas generolas Eisenhoweris, sausio 20 d. perimdamas į savo rankas JAV valdžios vairą, pasakė pirmąją prezidentinę kalbą, kurios metu jis paskelbė devynius punktus, pagal kuriuos turės būti rikiuojamas amerikiečių tautos gyvenimas:

1. Neapkenčiant karo, ugdyti pajėgumą, kad būtų sulaukyta agresija ir išlaikyta taika, būnant pasiruošusiems padėti kitiems, pašalinti baimės ir nepasitikėjimo šaltinius ir įgalinti žymų sumažinimą ginklavimosi.

2. Niekumet neužsileisti agresoriui, netikromis ir negarbingomis derybomis, parduodant garbę už saugumą.

3. Laisvo žmogaus pareiga yra visur statyti savo krašto interesus prieš asmeninius patogumus.

4. JAV galybė neturi būti naudojama primetimui kitiems jos pačios politinių bei ekonominių nuostatų.

5. Padėti laisvės draugams pasiekti saugumą ir gerą gyvenimą, jiems prisiimant pilną ir teisingą bendrosios gynybos našą.

6. Skatinti visur produkciją ir pelningą prekybą, kadangi pasikiri asmenys, patekę vargan, gali sudaryti pavojus kitiems.

7. Stiprinti specialius ryšius regioninių Vakarų žemės pusrutulio ir Europos kraštų susigrąžinimui.

8. Laisvė yra nedalomą; jokią tautą negali būti vyraujančia ar išnaudojama.

9. Sukurti ir paversti Jungtinių Tautų organizaciją — šių dienų visos žmonijos taikos viltį—efektingą jėgą.

Savo pirminėje kalboje prezidentas Eisenhoweris aiškiai pareiškė, kad Jungtinės Amerikos Valstybės nepirks taikos betkokia kaina ir nenusileis agresoriui už taikos išmaldą. Šia proga prezidentas Eisenhoweris taip aptarė savo nusiustatymą dėl taikos:

"Galutinio pasirinkimo atveju — kareivio kuprinė yra visumet lengvesnė už kalinio grandinuos."

IMIGRACIJOS SAVAITĖ CANBEROJE

Š.m. sausio 20 d. Canberoje prasidėjo 4-oji Australijos Pilietybės Konvencija. Į šią konvenciją, kuri tęsiasi beveik visą savaitę, suplaukę įvairių bažnytinų, politinių, socialinių, kultūrinių ir kitokių organizacijų atstovai svarstyti ir spresti imigraciją ir ateivių liečiančius klausimus. Šiame ketvirtame suvažiavime pirmą kartą su balsavimo ir sprendimo teise dalyvavo ir ateivių atstovai.

Sausio 20 d. 15 val. iškilmingą posėdį Albert Hall salėje, išpušioje Australijos, Didž. Britanijos bei kitų tautų, kurių piliečiai emigruoja į Australiją, vėliavomis, dideliu elzbiotos II paveikslu, dalyvaujant įvairių tautų jauniui pasipuošusiam tautiniais drabužiais, atidarė imigracijos ministeris H. E. Holtas. Savo kalboje jis pasveikino suvažiavimo dalyvius ir išdėstė Australijos vyriausybės gaires, liečiančias imigraciją. Opozicijos vardu kalbėjo parlamento narys Haylen.

Po iškilmingo posėdžio visi dalyviai nuvyko į priėmimą Parlamento sode. Čia visus svečius pasitiko ir asmeniškai pasisveikino Australijos ministeris pirmininkas Menzies ir imigracijos min. Holtas su pioniomis.

Vakare toje pačioje Albert Hall salėje buvo koncertas ir filmas. Prieš koncertą 16-os tautybių vardu padėkos žodį tarė ir gražų adresą—albumą per min. Holtą Australijos tautai įteikė Miss Lower. Lietuvių pasveikinimą adresą šiam albume įdėjo ALB Krašto Valdyba. Iškilmingame posėdyje, priėmimo bei adresų įteikime Australijos lietuvių bendruomenei atstovavo dipl. agr. B. Barkauskas.—rk.

Lenkijos Partizanai Veikia

BERLYNAS.—Atbėgęs į Vakarų Berlyną Rytų Vokietijos geležinkelietis pranešė, kad šiomis dienomis bolševikiniai saugumo organai suėmė 42 Mėlynojo Ekspreso tarnautojus, kaltindami juos palaikymu ryšių su Lenkijos partizanais. Mėlynasis Ekspresas, kuris palaiko susisiekimą tarp Rytų Berlyno ir Maskvos, keletą kartų buvo užpultas lenkų partizanų. Bolševikų saugumo organai, kad apsaugotų ekspresą nuo tų užpuolimų, prikabinę prie ekspreso specialius apsaugos vagonus traukinio priekyje ir užpakalyje.

Suemimai Tebevyksta

BERLYNAS.—Rytų Vokietijos saugumo organai suėmė žymų žydų tautybės komunistų vadą Bruno Wolfą, kuris buvo Rytų Vokietijos komunistų partijos centro komiteto narys. Wolfas kaltinamas teikimu pagalbos žydams, kurie bėga šiuo metu į Vakarus. Žydų pabėgėlių skaičius nuolat didėja; manoma, kad sausio mėn. pabaigoje į Vakarus bus atbėgę apie 2000 Rytų Vokietijos ir Sovietų Rusijos žydų.

APSAUDE JAV LAIVA

NEW YORKAS.—JAV Pacifiko karo laivyno pranešėjas paskelbė, kad per pirmadienį Formozos sąsiauryje Komunistinės Kinijos pakrančių baterijos apšaudė JAV naikintoją, kuris gelbėjo avariją ištiktus JAV bombonešio lakūnus. JAV karo laivas nebuvo tačiau sužalotas.

Dar Vienas Turi Mirti

SOFIJA.—Komunistinės Bulgarijos teismas per savaitę baigė mairėninių ir šnipų bylą, kurių apkaltinta 10 asmenų. Kaltinamųjų grupės vadas Stojanovas Christovas nuteistas mirties bausme sušaudant, o likusieji devyni — kalėjimo bausmėmis nuo 18 mėnesių ligi 20 metų. Sofijos radijas, kaip jau įprasta tokiais atvejais komunistiniuose kraštuose, pranešė, kad visi kaltinamieji pripažino kaltais ir pasisakė priklausančių sukilėlių organizacijai, kurios nariai rinkę žinias su amerikiečių žvalgybininkų Turkijoje pagalba. Christovas prisipažinęs, kad jis perėjęs iš Turkijos į Bulgariją, kur jis organizavęs šnipų tinklą.

Veikta Su Ispanija Ir Egiptu

LONDONAS.—Tarptautinės Žinių Tarnybos—INS—Vokietijos Biuro viršininkas per savaitę pranešė, kad suimtieji septyni nacių vadai Vokietijoje palaikė ryšius su Ispanija ir Egiptu. Toliau jis teigia, kad Sovietų Rusijos agentai Kaire sukurstė arabų kraututiniuosius nušalinti Egipto diktatorių generolą Naguibą, kuris vykdė Anglijos atžvilgiu labai taikingą politiką. Kai kurie Sąjungininkų diplomatai mano, kad antisemitinis Maskvos žygis, suimant devynius daktarus, buvęs ženklas Egiptui sukilimams pakelti ranką prieš generolą Naguibą.

Nebeleis Anglams Zuvauti

LONDONAS.—Sovietų Rusijos vyriausybė pranešė Anglijai, kad ji nutraukia 23 metus trukusią sutartį, pagal kurią Anglija buvo įgijusi teisę žvejoti Berento jūroje 3-jų mylių atstume nuo sovietinių krantų. Pranešime Anglija įspėjama, kad jos žvejų laivai nuo birželio mėnesio turės laikytis 12 mylių atstumo nuo sovietinių krantų, kas praktiškai anglų žvejybai nebesuteikia jokios prasmės. Šios sutarties nutraukimu Anglija nustoja per vienerius metus dviejų milijonų stonų žuvis.

NAUJI GINKLAI

LONDONAS.—Korespondentai praneša, kad Anglijos karo mokslininkai baigia realizuoti naujų ginklų išradimą, kuris bus panaudotas kovai prieš artileriją ir tankus.

Respublikonai žada tesėti savo pažadus

ELTA.—Kaip praneša USIS žinių agentūra, Eisenhoweris savo N. Metų kalboje atsakė ji pasveikiniusiems atstovams iš už geležinės uždangos, kad pavergtieji kraštai nėra užmiršti. Daug iš tų kraštų jaunimo yra kovoję prieš nacių tiraniją pogrindiniuose sąjūdžiuose. "Kol tarp jaunųjų yra gyva laisvės dvasia, ateitis yra kupina vilčių." Naujųjų Metų linkėjimus jam perteikė delegacija iš 10 pavergtų tautų, vadovaujama vengrų parlamento nario dr. P. Fabry. Delegacija buvo priimta Eisenhowerio būste, kur J. A. V-bių prezidentui per už. reik. min. Dulles įteikė baltą popieriaus lakštą, simbolizuojantį sveikinimus ir jausmus milijonų žmonių už gelež. uždangos, kurių jie negali patys pareikšti naujam JAV prezidentui. Delegacijai buvo atstovaujami ir lietuviai.

JAV naujasis už. reik. ministeris J. F. Dulles jau Danverį per

kriakčionių bažnyčių atstovų suvažiavimą pasakytų kalbą pabrėžė, jog reikia tiesiog sukelti laisvės sąjūdį, į kurį įsijungtų ne tik vyriausybės, bet ir plačiausios masės. Ateities likimo pagrindinis sprendimas glūdi pačiuose laisvuose žmonėse. Laisvieji žmonės sutriuškins tą galią, kuria remiasi despotai. Tiek jo pasakytose kitose kalbose, tiek Eisenhowerio atsakyme lenkų ir kt. egzil. veiksniams aiškiai matyt užtikrinimas, jog respublikonai savo pažadus stengsis ištesėti, nors tātai ir ne visuomet būtų viešai demonstruojama.

Pavergtiesiems atgauti savo laisvę ir Amerikos pagalbą užtikrino taip pat ir prezidentas Trumanas per savo paskutinį pranešimą kongresui, kuriame davė aiškų atsakymą Stalinui, atskleidamas visus jo kėslus. Laisvasis pasaulis ir toliau stiprės, darys vieningesnis, vis daugiau žadinamas laisvę mylinčių žmonių vilčių.—E.

Min. Žadeikis reikalauja akcijos

MIN. P. ŽADEIKIO PAREIŠKIMAS VAŠINGTONO LAIKRAŠČIUI.

Vašingtone išėinas laikraštis "Times-Herald" sausio 2d., politinių žinių skyriuje išspausdino straipsnį, pavadinatą "Baltietis pasiuntys reikalauja tardymo dėl raudonųjų agresijos." Straipsnio turinys toks:

"Lietuvos ministeris Jungtinėms Valstybėms vakar pareiškė, kad jis "sveikintų" Amerikos delegacijos prie Jungtinių Tautų žygį dėl tardymo apie rusų agresiją prieš jo kraštą ir kitas Baltijos valstybes.

Povilas Žadeikis, kuris tebereprezentuoja po 1940 metų raudonųjų kontroliuotų rinkimų pašalinę Lietuvos vyriausybę, pareiškė, kad šis reikalas turėtų būti įtrauktas į visuotinio susirinkimo dienotvarkę pirmiau kaip už J. T. ribų esančių tautų reikalavimai priimti nariais.

Jis pasakė, kad J. T. per savo gyvavimo septynerių metų laikotarpį, kaip pasaulinės organizacijos, dar nesvarstė rusų agresijos prieš Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Žadeikis, kurs yra ministriu prie Jungtinių Valstybių nuo 1935 metų, pripažino, kad J. T. tardymas dėl Baltijos valstybių užpuolimo "būtų neįmanomas be Sovietų Sąjungos sutikimo" ir toks sutarimas greičiausiai neįvyktų.

Bet jis pabrėžė, kad pats nusistatymas siekti tardymo "būtų didelės moralinės vertės visiems suinteresuotiems" ir laisvojo pasaulio akyse parodytų Rusiją "kaip valstybę—užpuolikę." Tokios akcijos propagandinė reikšmė būtų neįkainojama, — pridūrė Žadeikis.

Jis pasakė, kad "smulkus išdėstymas" apie raudonųjų Lietuvos Latvijos ir Estijos pagrobimą yra įteiktas Lester B. Pearson, septintojo visuotinio J. T. susirinkimo pirmininkui. Tas ir kitas dokumentas yra įteiktas svarstyti J. T. 15 tautų komisijai, svarstančiai agresijos apibrėžimo klausimą.

Lietuvos ministeris pasakė, kad "mažiausiai 300,000" jo tautiečių rusai yra likvidavę ir "daug šimtų tikstančių" yra išsiuntę į priverčiamųjų darbų stovyklas.

Lietuva, paskelbusi savo nepriklausomybę nuo Rusijos 1918 metais, buvo vėl sovietų okupuota 1940. Ji turi apie 3,000,000 gyventojų.

Žadeikis pastebėjo, kad išrinktasis prezidentas Eisenhoweris Amerikos Legiono suvažiavime priešrinkiminiame laikotarpyje yra pareiškęs, jog "amerikiečių sąžinė" nemurims, kol Baltijos valstybės ir kitos satelinės tautos nebus išlaisvintos iš po Kremlius jungo.

Jis pasakė, kad Amerikos vadavimas Vakarų demokratijoms, gal būtų, galėtų "nudildyti" sovietinį atsparumą. Tačiau įspėjo, kad tardymo apie sovietinę agresiją reikalavimas "neturėtų būti sulaukiamas, jei ir būtų užblokuotas," bet turėtų būti "vėl ir vėl" kartojamas.

Lietuvos ministeris, kaip ir Latvijos bei Estijos reprezentantai, reprezentuoja vyriausybės, kurios egzistuoja "tik teoretiškai." Jis pasakė, kad Valstybės departamentas tebeaplaiko Baltijos reprezentantų pripažinimą ir po sovietinės agresijos, nepaisant raudonųjų protestų.

(Šie pareiškimai yra formuluoti laikraščio korespondento. Ministerio Žadeikio žodžiai čia yra tik tie, kurie korespondento paimti i kabutes. Šiaip, tai yra tik ministerio pareiškimo atpasakojimas korespondento pasirinktais žodžiais, dėl ko įsibrovė kai kurie netikslumai.—Red.)

MINISTERS HOLTAS LAUKIA JAV PAGALBOS

Canberra.—Pilietybės Konvencijos metu imigracijos ministeris Holtas pasakė kalbą, kurios metu pareiškė, kad 1953 m. Australijos vyriausybė bejsileis tik 80,000 naujų ateivių. Bus stengiamasi įsileisti galimai daugiau patyrusių specialistų, kur kas labiau vengiant didesnio skaičiaus ne kvalifikuotų darbininkų. Toje pačioje savo kalboje ministras Holtas sugestijonavo,

kad Jungtinės Amerikos Valstybės, užuot rėmusios liuksusinių viešbučių statybą Europos kraštuose, imtųsi savo doleriais remti ateivių įkurdinimą Australijoje. Pasak ministerio Holto, JAV vykdydama Europos atstatymą ypatingai turėtų susirūpinti ir remti Europos išcivių apgyvendinimą ir įkurdinimą kituose kraštuose, o taip pat ir Australijoje.



● "Rūtos" fabrikas Šiauliuose, įrengus mechanizacijos prietaisus, vėl pradėjęs dirbti. Esanti įrengta sirupo stotis su vakuumo aparatais. Dėl to karamelė tris kartus greičiau esanti išverdama ir 4 kartus mažiau darbininkų tam tereikia. Esą įrengta techninių naujovių saldainių ir šokolado cechuose." Ta proga cecho neisterė D. Komaraitė 1952 m. spalio 1' d. "Tiesoje" rašo: "Aš dar prisimenu "Rūtos" fabriką tokį, koks jis buvo iki Tarybų valdžios atkūrimo mūsų respublikoje. Tuomet jis priklausė Šiaulių kapitalistui Gričevičiui. Visas saldainių gamybos procesas tada buvo atliekamas rankiniu būdu. Gričevičius nebuvo suinteresuotas darbo mechanizavimu, nes gyva darbo jėga tuomet buvo labai pigi."

● Vilniaus gimnazijos, vadinamos S. Neries vardu, 10-tosios klasės auklėtoja yra Stasiulienė. Gruodžio 2 d. ji skundėsi, kad jai Lietuvos laikais buvę nepaprastai sunku baigti gimnaziją.

● A. Sočiukas išvyko į gruodžio 8 d. Maskvoje prasidėjusias boksininkų rungtynes.

● N. Dukstulskaitė, ilgą laiką buvusi Kauno radiofono akompaniatorė-pianistė, dabar akomponuoja solistams Vilniaus radijo programose.

● Vilniaus mieste 1,000 agitatorių aiškina Maskvos kongreso nutarimus.

● Smuikininkas Eugenijus Paulauskas yra filharmonijos solistas ir koncertuoja Vilniaus radijo programoje.

● Tūlas Kačinskas iš Šiaulių apylinkės parašė Stalinui laišką, pranešdamas, kad vietoj žadėtų 180 centnerių iš ha jis išaugins po 230 cukrinių runkelių iš ha. (Lietuvos cukrinių runkelių derlius iš ha vidutiniškai buvo 408 centn. 1935-39 metų laikotarpyje.)

● Kaune esą 303 gydytojai ir 618 vidurinio paruošimo medicinos personalo.

● Gruodžio pradžioje Vilniaus dailės muziejuje atidaryta dailės paroda. Parodoje apie 200 eksponatų. Dalyvauja Aleksandravičius, Petrulis, Bogdanas, Žmuidzinavičius, Tarabildaitė, Kuzminskas, Galdikas.

● Ateinančiais metais žadama baigti statyti hidroelektrinę stotį ant Nevėžio.

● Vilniaus operoje dainuoja 1950 m. "baigęs konservatoriją solistas (bosas, gana geras) Adomas Lietuvninkas.

● Kauno Žalgirio ledo rutulio komanda nugalėjo Stalingrado Dinamo komandą santykiu 12:6.

● Kompozitorius J. Karosas gru-

odžio 7 d. Klaipėdoje dirigavo ištraukas iš savo naujos oratorijos "Darbas ir Taika."

● Gruodžio 8 d. pas nežinia kokį tolimame Vilniaus srities užkampyje susirgusį asmenį gydytojas iš Vilniaus buvo išsiųstas sanitarinio lėktuvu. Ką tas svarbus ligonis, neminėjo, bet ta proga tvirtintą, kad tokių skridimų esą atlikta daugiau kaip 1000. Ligšiol apie tai nebuvo pranešinėjama.

● Akloji dainininkė Beatrice Grincevičiūtė kartais dainuoja radijo koncertuose.

● Filharmonijos koncerte gruodžio 10 d. ypatingą pasisekimą turėjo Vainiūno Koncertas orkestrui ir fortepionui Nr. 2, kurio finalas remiasi lietuviška liaudies melodija. Publika smarkiai plojo ir buvo pakartota antra dalis bei finalas. Dirigavo A. Klenickis, Lietuvos muzikų "politrukas."

● J. Šimkus vis tebėra rašytojų pirmininkas ir gruodžio 14 kalbėjo apie rašytojų rengimąsi dalyvauti meno dekadose Maskvoje. Dekada turėjo įvykti gruodžio mėnesį, bet tuo tarpu nėra žinių, ar ji įvyko.

● Gruodžio 12 "Tiesa" nusiskundė, kad daugelio fabriky gaminiai esą tokios blogos kokybės, kad visiškai netinka naudoti. Ypatingai bloga Kauno ir Šiaulių avalynės gaminių kokybė.

● Tautinis lietuvių menas dabar pasižymi tokiais kūriniiais: Bažinskienė išaudė tautinę juostą su žūkiu "Po Lenino vėliava, su Stalinu, pirmyn į komunizmą"; Juzėvičius sukūrė medžio bareljefą su Lenino ir Stalino paveikslais; Vilkinas kolkietis Zubaitis, kuris pirmą pjaustė tik "mūkeles," dabar išraižė iš medžio Lenino statulą ir Stalino biustą.

● Gruodžio 14 Kipras Petruskas Vilniuje dainavo "Otello" operoje.

● Gruodžio 16 d. radijo programoje iš Vilniaus (perduodamoje iš vienos Maskvos radijo stoties) aktorė Irena Gerasimavičiūtė ir Kęstutis Genys skaitė ištraukas iš Galano pjesės "Aukšinis Erelis," kur vaizduojama, kaip amerikiečiai neleidžia grįžti namo sovietinių piliiečių... Ši programa vadinama "Už tevyinės ribų esantiems."

● Kaune, veikia šie kino teatrai: "Laisvė," "Romuva," "Daina," "Kanklės," "Baltija," "Lyra."

● Ypatingai dažnai ir su pasididžiavimu minimas Kauno turbinų fabrikas "Pergalė" yra buvęs Tilmanso fabrikas. Tvirtinama, kad karo metu jis buvęs visai sunaikintas ir dabar jo vietoj esąs visai naujas fabrikas.

Baltasis dramblys nepavojoingas

Munchene leidžiamas rusų emigrantų laikraštis "Ruska Jdeja" paskelbė būdingą A. Michailovskio straipsnį, pavadintą "Mes ir pabaltiečiai". Michailovskis yra vienas žymiausių Melgunovo grupės veikėjų. Melgunovas yra Muenchene sudaryto antibolševikinės kovos koordinacinio centro pirmininkas. Minimajame pasirašyme rašoma: "Šios dienos idėjos gali rytdieną pavirsti politine realybe. Dėl to nėra neįkandama nuostaba, kad trijų "mažų" Baltijos kraštų—estų, latvių ir lietuvių emigrantų—sluogsniai be galo jautriai reaguoja į viską, kas rusų emigrantų spaudos puslapiuose rašoma apie Pabaltijo ateitį. Kaip vienas labai protingas ir kultūringas estas pažymėjo, Pabaltijo tautų nuolatinė padėtis—"kiškelio," drebančio iš baimės nuo tiesioginės kaimynystės su tuo "milžiniu drambliu"; ar tas dramblys bus raundonas, ar baltas, vis tiek "kiškeliai" gresia pavojus būti sutrintam—"kad ir atsiktinai."

Už raudoną "dramblį" aš, žinoma, atsakyti negaliu: jis tikrai priklauso prie tų padarų, kurie "visus spaudžia." Bet apie neraudoną dramblių, arba kaip apie tuo vardu suprantamą Rusiją, šis tas galima ir reikalinga pasakyti, ypač kad tai, kas liečia Pabaltijo tautas, rusų emigrantų politinė mintis yra visiškai vienoda. Plačių platiųjų rusų emigracijos masės Estija, Lietuva ir Latvija—yra nepriklausomos ir suvereninės valstybės, dabartiniu metu pavergtos

AP PRASIVERS PLACIAU AUKSINIAI VARTAI?

U. P. žiniomis, amerikiečių profesinės sąjungos CIO pasisakė už žymiai liberališkesnį emigrantų DP ir pabėgėlių iš bolševikų okupuotų sričių į JAV įsileidimą. Vad. MacCarrano įstatymu, įsigaliojusiu 1952m., šiuo metu įsileidžiama per metus tik 154,000, tuo tarpu JAV kongreso narių delegacija, konstatavusi, kad jų JAV galėtų lengvai priimti nuo 300,000 iki 600,000.

"Neue Zürcher Zeitung" žiniomis (1953. 1.3.) prez. Trumano sudaryta spec. komisija pasiūlė reviduoti dabartinį McCarrano emigracijos įstatymą ir įsileidžiamų per metus į JAV imigrantų skaičių iš 154,000 padidinti iki 251,000, be to, vietoj atskirų kraštų kvotų sudaryti vieną bendrą kvotą. Įsileisti pirmoje vietoje turėtų būti šeimos nariai, JAV reikalingi mokyti specialistai ir kt. Nepageidaujamais asmenimis laikomi tik komunistai, o Trumano komisija siūlo tą patį nuostatą taikyti taip pat fašistams ir naciams. Tik klausimas, ar su tuo komisijos išvados sutiks Eisenhoweris, ypač kad senat. McCarranas, minimosios komisijos kai kuriuos atskirus narius apšaukė "žinomais komunistais perbėgėliais."

Vakaruosna tystančių saulės spindulių nužerta, išlis Mikučio ir Zigmelio dėdės sodyba. Ir stogai, ir sienos ir medžiai, rodos, atsuoja prisigėrę dienos kaitros. Pirmieji rasos lašeliai vilgo ir gaivina išvargusią žalumą. Paukščiai jau mieguistais balsais krykščiui karklyne. Laukuose skamba raliavimai, piemenių švilpimas ir botagų pliaukšėjimas.

Iš už didelio gelstančių rugių lauko palengvėle kyla sidabrinis rūkas ir plečias į visas puses. Prūde žaliukės derina savo melodijas prie grįžtančių iš ganyklų galvijų bliovimo. Vakaras virpa nuo muzikos ir tyliai slenkančio drėgno rūko.

Pro didžiules aprūkusios šeimyninės duris išsmunka du paaugliukai: vienas visa galva aukštesnis už antrąjį. Abu tekinį lyg ką vydamiesi pasileidžia rugių ežia link Mankų sodybos. Pabėgęje stabtelė, įsikūta burnon pirštus ir sušvilpia sykį antrą ir trečią; klausosi—atsiliepia. Didesnysis—Mikutis—pasilpa ant kupstelių, apsidairio, o Zigmelis, išsiėmęs dėžutę susiskaito sliekus ir ima erzinti broliuką:

—E-e-e, tu nė žuvauti nemoki, nė šaudyti, nė vėžių gaudyti... O aš kiek jau varnų su tėvu nudėjau, kiek vėžių prigaudžiau. Ar atsimeni, kaip gavai nuo manęs "kulką" į sėdynę, džiauks, kad tai tik žuvims žirnis tebuvo...

Mikučio nusiminimą išblaško artėjančių vaikų rėkavimas ir šuns

REIKŠMINGAS RUSŲ EMIGRANTŲ PASISAKYMAS.

komunistų. Sovietų įscenizuotas "prebiscitas" apie "savanorišką įsijungimą" į SSRS yra grubi falsifikacija laisvo apsisprendimo, kuris neturi jokios juridinės reikšmės. Estija, Latvija ir Lietuva—komunistinės agresijos aukos. Jų išlaisvinimas nuo komunistų diktatūros turi turėti, kaip betarpišką išvadą, jų suverenumo atstatymą. Ateities santykiai tarp laisvosios Rusijos ir Pabaltijo valstybių mums atrodo kaip tarptautiniai santykiai, kurie tvarkomi sutartimis tarp lygiatvarkių suvereninių partnerių. Šia prasme, kartoju, visa rusų demokratinė emigracija laikosi visiškai vieningos nuomonės. Dar daugiau: visa rusų karinė emigracija yra visai to paties nusistatymo. Pavieniai asmenys sudaro išimtį, ir jie jokios realios vertės neturi ir, be abejo, neturės.

Mes, rusai, su nė kiek nemažesniu rūpesčiu, kaip ir pabaltiečiai, stebim politinę prievartą, rusifikaciją, kurią komunistai varo Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje,

stengdamiesi tuos kraštus susovietinti. Komunistinis imperializmas visiškai sąmoningai veikia čia kaip "rusiškas" imperializmas, kuris stengiasi dirbtinai nukreipti tautų neapykantą ne prieš komunistų, bet prieš Rusiją ir prieš visą, kas rusiška. Tuo pat laiku jis planingai ir sąmoningai naikina estų, latvių ir lietuvių tautas. Tai—tikri ir akivaizdūs faktai. Bet už tuos veiksmus nei rusų tauta, nei ateities laisvoji Rusija nėra atsakinga. Rusų antikomunistinė emigracija siekia išlaisvinti visas tautas, kurios yra komunistų diktatūros pavergtos. Kol kas tai padaryti dar ne per vėlu.

Būtų be galo pageidaujama, kad atsakingi politiniai baltų emigraciniai sluogsniai suprastų, kad jų tautos iš Rusijos joks pavojus negresia. Mirtingą pavojo joms, kaip ir rusų tautai, sudaro komunistas. Prieš jį reikalinga sudaryti vieningą frontą, visuomet turint galvoje, kad komunistų strategai nesigailės pastangų tam, kad antikomunistinės kovos smagiais būtu nukreiptas prieš Rusiją, nes tik tokiu atveju, kai įvyks ginkluotas susirėmimas, Sovietų valdžia turės progos išsigelbėti.—ELTA.

Adolfas Stalinas

11 Čekoslovakijos komunistų vadų pakorinimu nesitenkinama: ieškoma naujų atpirkimo ožių, kuriuos būtų galima apkalinti už nepasisekimus ūkyje ar kitose srityse. Šveicarų "Neue Zürcher Zeitung" būdingu dalyku laiko tai, kad nei vienas iš nuteistųjų nesiprašė dvanojamas bausmę. Be kitų kaltinimų buv. užs. reik. min. Clemenčiui buvo prikišama, kad jis savo 1947 m. išleistoje 510 puslapių knygoje, tik 5 kartus paminėjęs Staliną ir kad savo laiku pasisakęs prieš Sovietų agresiją Suomijoje ir Pabaltijo kraštuose. To Stalinas jam niekaip negalėjęs atleisti. Savo sausio 4 d. vedamajame tams pats dėsina, ieškodamas minimosios Prahos bylos prasmės, pažymi, kad tokiais teroriniais metodais bolševikai stengiasi priversti satelitinčius "kraštus" "įiems" būti klusnius. Prahos byla parodė, kad komunistų netikima nė satelitinėse valstybėse, o dar daugiau jų įtaka smunka siauras geležinės uždangos. Pati byla aiškiai turėjusi antisemitinį pobūdį, nes iš 13 nuteistųjų 11 buvo žydų. Jie pa-

sekė senųjų žydų komunistų Kamenovo, Zinovjevo, Trockio, Radeko ir kt. likimu. Dienraštis daro išvadą, kad Kremlius nutarė paaukoti Izraelį ir tuo būdu mėginti sau laimėti arabų simpatijas. Bolševikai aiškiai nuėjo nacių pėdomis: ta pati policinė valstybė, tokios pačios koncentracijos ir naikimo stovyklos, tie patys priešpados ir pavergties kraštams apiplėšti metodai. Dėl to netenka stebėtis, jei Stalinas dabar jau imtas vadinti ne Josifu, bet Adolfu Stalinu.

Panašių parodomųjų bylų laukiama Lenkijoje, Rytų Vokietijoje ir kitur. Uf agentūros pranešimu, panaši byla galinti būti įscenizuota Vengrijoje, kur min. pirmininko pavad. Erno Gero užsiupolė kelias ministerijas, kad jos nevykdančios, ir klastojančios "duonėnis ir t.t. Ypač smarkiai buvo pultas statybų min. Lajos Szijarto. Apie panašią bylą Rumunijoje jau paskelbė kom. min. pirmininkas Gheorghiu-Dej. Į teismą bus patraukti ir susilaukę panašaus likimo, kaip Čekoslovakijoje, Anna Pauker, buv. finansų min. Luca, buv. vidaus reik. ministeris Teohari Georgescu ir kt. Panaši byla jau ruošiasi ir Rytų Vokietijoje, kur išmestas net propagandos šefas Eisleris, užsiupultas rašytojas Arnoldas Zweigas, o išsigandęs pabėgėjų ir Vakarų net patis Piecko kancelerijos direktorius ir teisinės akademijos prezidentas Zuckermannas. "N.Z. Zeitung" žiniomis, "Lenkijoje išmušusi valanda žydų tautybės Mincui ir Bermannui, taip pat kitoms komunistų įžymybėms.—EL.

NEBŪK VIENIŠAS IR NELAIMINGAS

Įsirašyk į mūsų Draugystės Sąjungą

MILLIONAIRE CLUB

Nemokama informacija suteikiama pasiuntus pašto ženklų apmokėtą voką šiuo adresu:

Box 4910, G.P.O., SYDNEY

lojimas. Pasišokinėdami, meškerkočiais ir terborimis nešini, tiesiai per daržus atidulka keturiese: Kaipuo Monkaus Igiukas su Stepu, piemuo Skripiukas ir didelis kudlotas, žeme ausis vilkdamas, šuo—Putrius.

Labiausiai atrodo patenkinti tai—ilgausis ir Zigmelis. Vienas tik šokinėja lodamas, berniukas už kelnų tasydamas ir meškerkočių galus vaikydamasis. Antrasis džiaugiasi galėjęs pasirodyti, kaip prie jo žuvis labiausiai limpančios, pasirodys draugams, kaip šaudyti moka, pasigirs, kaip pereitą sekmdienį miestelyje žydukus "šventino" botagu iš dėdės vežimo... Eina Zigmelis galva iškęles ir švilpauja, o širdis tik tuku iš nekantrumo. Piemenukas giriiasi, kaip jis vakar karvių uodegas surišęs, kad negyliuotų, kaip kaimyno piemenį prilpęs, kad anas toliau už jį nusipovės.

—O tu ką gali, miesčioniuk?—juokiasi vaikai iš Mikučio.

—Jis ponas bus, knygas skaitys, blizgančiais batais po miestą vaikščios,—suklega Mankiukai.

—Kaip jis žuvas, kad jis ir varlės bijo, sliekų nepažįsta, o pro karvę ediamas net dreba iš baimės...

Skaidu Mikučiui klausytis taip juokiantis iš jo, bet jis nemoka atsikirsti, tyli ir visai nepyksta ant jų.

Vaikų klegesys ir juokas nutrūksta pamačius ežerėlį, kurį jau den-

ZIGMELIO

gia plonas, lyg permatoma drobė, rūkas. Kaitrios saulės per dieną įkaitintas vanduo vėsta, garuoja. Pakrančių krūmokšniai linguoja nuo lakštingalų suokimo. Krantan užlipusios varlės varto baltas didelės akis ir smarkiai pučia savo dūdas. Zigmelis, pamatęs rūką viršum vandens, susunka:

—Žuikiai savo vaikams pyragus kepa, krosnis kūrėna.

—Eik jau, eik, ką tu išmanai, atrėžia piemenukas.

—Aš tyčia sakau, o tu manai, kad aš nežinau?—teisinasi Zigmelis!

—Na, kelnes pasiraikotik, jei nenorit, kad varlių prilystų,—pamoko piemuo.

Zigmukas, pakrantėje ant akmens atsėdęs, užsimauna slieką ant kabliuko ir pats pirmasis nubrenda į vandenį. Vienas po kito nuseka jį ir kiti, tik Mikutis su Putriu lieka atkrantėje.

—Na, ar nesakėm, kad tas ponaičiukas varlių bijo. Eikš, nebijok, neįkš... O jei kąs—rėk, gelbėsim,—vaikai tyčiojasi iš Mikučio.

Zigmelis, išbrides iš vandens, nusuka ilgą karklo šaką, užmauna ant galo ilgą riebių slieką ir įkiša broliui į rankas!

—Te, meškeriok ir tu, brisk į vandenį, o jei ne—sugavęs varlę

Naujosios diplomatijos niuansai

Prieš kurį laiką Pranzūzijos ambasadorius Maskvoje M. Joxe buvo priimtas politiniam pasikalbėjimui paties Stalino. Šio pasikalbėjimo rezultatų Vakaruose laukta su dideliu susidomėjimu bei įtampimu. Per 48 valandų laiko tarpą prieš pasikalbėjimą Kremlius pasiuntė Prancūzijos ambasadai Maskvoje šiuos keturius telefoninius pranešimus:

No. 1.—Galimas daiktas, kad Sovietų užsienio reikalų viceministeris ponas Puškinas galės priimti ambasadorių M. Joxe rytoj, tad ambasadorius yra prašomas rytdienos vakarui niekur neužsiangauzoti.

No. 2.—Ponas Puškinas, galimas daiktas, negalės priimti rytoj vakare ambasadoriaus, tačiau ambasadorius yra prašomas vis dėlto niekur neužsiangauzoti rytdienos vakarą.

No. 3.—Atrodo, kad ponas Puškinas galės priimti M. Joxe.

No. 4.—Ponas Puškinas negalės priimti M. Joxe. Ambasadorių priims maršalas Stalinas.

Sovietų vyriausybė buvo surinkusi žinias apie M. Joxe per savo pasiuntinybę Paryžiuje. Dvi pranešimo ištraukos buvo ypatingai pabrėžtos: 1) M. Joxe yra buvęs oro laivyno ministerio Pierre Cote privatiniu sekretorium ir 2) M. Joxe buvo generolo de Gaulle vyriausybės generalinis sekretorius, kai tarp Prancūzijos ir Sovietų Rusijos anuomet buvo pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas.

Priėmęs M. Joxe, Stalinas pirmiausiai paklausė:

—Ką šiuo metu galvoja generolas de Gaulle apie mūsų pasirašytą susitarimą?

Ambasadorius M. Joxe atsakė: —Generolą de Gaulle aš labai senai bemačiau. Aš čia atstovauju Prancūzijos respublikos vyriausbei.

Tokio atsakymo susilaukęs Stalinas toliau tęsė pasikalbėjimą: —Pasakykite man, kokia yra Atlanto Pakto esmė ir prasmė?

Prancūzijos ambasadorius papasakojo, teigdamas, kad šis Vakarų valstybių susitarimas yra sukurtas apsigynimo sumetimais. Iš klausęs ambasadoriaus paaiškinimą, Stalinas prapliupo juoktis ir atsuko į savo ministerį Višinskį:

TOWN HALL FURNISHING CO.

450 PRINCES HIGHWAY, ROCKDALE prie Town Hall LX 3108

Atstovas M. LUKAUSKAS. (Priv. tel.: LU 3154, iki 9 val. ryto)

Mes turime didžiausią pasirinkimą įvairiausių BALDŲ: MIEGAMOJO KOMPLEKTUS, VALGOMOJO, SALONO ir t.t.

Mes gaminame BALDUS savo fabrikuose. Mielai priimame SPECIALIŲ BALDŲ UŽSAKYMUS, darbą atlikdami greitai ir tobulai.

Mes turime didelį pasirinkimą SPYRUOKLINIŲ MATRACŲ, KILIMŲ, TAKELIŲ, VAIKŲ VEŽIMĖLIŲ, ŽAISLIŲ ir t.t.

Taip pat pas mus galite įsigyti ŠALDYTUVŲ, SKALBIMO MAŠINŲ ir k.

Pasitarnaujame maloniems pirkėjams lengvomis išsimokėjimo sąlygomis arba Lay-by-e sistema.

Vietoje mielai Jums pasitarnauja ir suteikia visokeriopas informacijas mūsų tarnautoja p. E. Kiverienė nuo 11 a.m. iki 5,30 p.m.; kreipkitės ir Tel.: LX 3108.

Elzė Rataikienė.

KERŠTAS

užmesiu užantin." — Ir vėl tekinas nukulniuoją į vandenį. Skripiukas surinka ant jo, kad jam nuo meškerės didelį lydi nubaidęs. Zigmelis pasitraukia į kairę, o čia Mankiukai kad paleis vėl gerkle už jo. Susiėmęs savo sliekų dėžutę, terbelę ir meškerę nubrenda vienas pats tolyn.

Visi nutilę laukia; tik ant kranto vienas likęs Putrius balsiai unkėja ir žiovauja iš nuobodumo, nes ir Mikutis paliko jį, nuėjo nors pabraidyti.

—Oi-oi-oi, įkando! — suklinka staiga Zigmelis ir visais įrankiais nešinas šauna iš vandens.

—Žuvų nebaudyk, o gausi... — perpykęs grąso piemuo.

—O tau, ponaičiuk, ar dar niekur neįkando?—neatitraukdamas akių nuo įmertos meškerės pasiūpėjo Mankiukas.

Zigmelis, atsėdęs pakrantėje ant akmens, každą pasilenkęs krapšto iš padol!

—Siurbėlė, siurbėlė. Ir taip giliai, negalio iškrapštyti.

Putrius pribėgęs vizgina uodegą ir trepsena aplink. Zigmelis net pravirškta, o Mankiukai nebetverdami juoku atbėga pasižiūrėti. Mikutį šurpas nukrato pamačius toki juodą slidį maišelį, kabantį brolio kojos pado. Zigmelis pasikukčiodamas ima verkti, o vaikai

SVEN HEDINAS – HITLERIO UŽTARĖJAS

Pereitų metų pabaigoj miręs vienas didžiausių dvidešimtojo amžiaus mokslininkų, Azijos ir kitų pasaulio kraštų tyrinėtojas Sven Hedinas dar prieš savo mirtį išleido nemaža triukšmo sukėlusią knygą "German Diary," kuri daugelio yra laikoma pateisinančia Vokietijos nacionalizmą ir patį Hitlerį. Savo laiku Anglijos karaliaus apdovanojamas už mokslo darbus "sir" titulu, Sven Hedinas savo laikysena paskutiniojo karo metu nacionalistinė Vokietijos atžvilgiu tai pačiai Anglijai buvo pasidaręs gana nemalonia asmenybė. Santarvininkams karą laimėjus, Sven Hedinas pateko didelėn daugelio "pasaulio demokratinių laisvės mylėtojų" nemalonėn ir net pačioje savo tėvynėje, Švedijoje, paskutiniaisiais metais buvo nustumtas šešėlin, nors jis ir buvo vienas garbingiausiųjų Švedijos piliečių, kaip Švedijos Akademijos narys. Žinoma, politinių aištų nuotaikos vis dėlto neįstengė nusielti tos aureolės, kuri supo Sven Hedina, kad didžiausio garso pasaulio mokslininką ir humanistą.

Minimoje savo knygoje—dienoraštyje Sven Hedinas aprašė savo misijas Berlyne, kurias jis atliko 1935-1942 metų laikotarpyje tiesiogiai konferuodamas su Hitleriu, nekartą kaip neoficialus Švedijos karaliaus pasiuntinys. Šių savo misijų metu Sven Hedinas turėjo trejųpą tikslą: gelbėti taiką, apsaugoti Švedijos situaciją ir pagerinti Norvegijos bei Suomijos padėtį.

Savo knygoje Sven Hedinas nenusiėpė kai kurių savo simpatijos jausmų anuometinėms Vokietijos atžvilgiu, tačiau jis kritiškai vertino nacional-socializmo režimą. Paskutinįjį karą jis vadino "Ruzvelto

—Jeigu Atlanto Paktas yra sukurtas vien tik apsigynimo reikalingumui, tai kodėl gi mes neprisiungiam prie to pakto?

Tyla.

Stalinas ją nutraukė:

—Ne aš esu svečias. Tad nemano pareiga yra pirmam nutraukti šį pasikalbėjimą.

Prancūzijos ambasadorius pakilo nuo kėdės ir atsiveikino.

(Paris Match)

karu" ir laikė Alijantų laimėjimą katastrofa Europai.

Charakterizuodamas Hitlerio išorę, Sven Hedinas rašo: "Jis buvo augaluotas ir vyriškos išvaizdos, jėga dvelkianti harmoninga figūra, kuri laikė aukštai iškeltą galvą, buvo tiesi ir judėjo užtikrintais bei apskaičiuotais judesiais." Sven Hedinas savo knygoje primena Hitlerio jam pareiktą apgailestavimą, kad dvi didžiausios pasaulio lyje germanų tautos yra priverstos naudoti savo jėgas tarpusavio naikimui, tuo tarpu kai pasaulis pakankamai gali būti didelis tom abiem tautom.

1941 m. balandžio mėnesį Vokietijos užsienio reikalų ministerija prašė Sven Hedina skristi į Jungtines Amerikos Valstybes ir kalbėti su vadovaujančiais JAV žmonėmis, stengiantis juos taip paveikti, kad JAV neįstotų į karą prieš Vokietiją. Tačiau nuo tokios misijos Sven Hedinas atsisakė.

Kai Vokietija pradėjo karą su Sovietų Rusija, Sven Hedinas savo dienyne pareiškė: "Jeigu anglosaksai laimės karą, tai Europa bus paversta dykuma ir Stalinas tokiu atveju susilauks didžiosios savo progos."

Sven Hedino dienyne baigiamas Hitlerio jam asmeniškai rašytu laišku, kuriame Hitleris dėkoja Sven Hedinui už jo parašytą knygą apie Ameriką ir be kita ko pareiškia: "Jeigu taika dar būtų užtrukusi penkis metus, tai visa Europa būtų sugniužusi nuo karinės bolševikų mašinos svorio."

Sven Hedinas mirė susilaukęs 88 metų amžiaus. Gimęs Stockholme, ten pat jis baigė pradinius mokslus, o po to — Upsalos universitetą. Vėliau mokslus dar pagilino Berlyno ir Hallės universitetuose.

1885-6 metais jis ištyrė Persiją ir Mezopotamiją, gi 1890 — Kharasana, Turkestana ir Kashgarą. 1893-1897 metais ištyrė Pamiro ir Tibeto kalnynus, pagilindamas ir papildydamas šias savo mokslines ekspedicijas kitais dviem atvejais 1899-1901 ir 1906-1908 metais.

Apie savo geografinius tyrinėjimus Sven Hedinas yra parašęs visą eilę veikalų ir kelių aprašymų, kurie yra išversti į viso pasaulio kalbas.

J. Kantekis.

erzina, paliksia jį čia nakvoti vieną pakrantę.

Nebeiškentęs Skripiukas meta meškerę ir priejęs apžiūri koją. Traukti siurbėlę baisu, nes gali galva nutrūkus likti. Ir su kepure daužo ją, ir peiliuku krapšto ir bado aplink, bet nieko, — nejudė. Atsiminė, kad reikia druskos, bet kur ją čia dabar paimsi? Sugriebęs smulkaus žvyro užpila ant siurbėlės ir atsargiai trukteli. Lieka tarp pirštų stora pūgvyvė juoda siurbėlė. Vaikai nebesijuokia, bet baimingai įvilgčioja į Zigmelį. Apšio žaidžą trauklapiu ir visi nutarė grįžti tuoj namo, nes ir pačiam "daktarui" Skripiukui nebedrąsu pasidarė bristi atgal į vandenį.

Dalindamiesi įspūdžiais visi gana ramūs grįžta namo, tik Putrius vaikos didelių žvimbiančių pažėme vabalus.

Jau visiškai temo. Mankiukai, piemuo ir Putrius atsiveikina ir, persimetę tuščias tarbeles, pasileidžia tiesiai per runkelius ir bulvinių ežias namo. O šie du mato pro langus šeimyną susėdusią už stalo vakarienei ir dėdėnė betriusnią aplink. Zigmelis įstamia Mikutį pirmą pro duris ir kad daug nereikėtų aiškintis nešdinas iš virtuvės. Vakarieniauti lieka tik Mikutis. Paklaustas kur anas, atsako, kad jam pilvas skaudas ir nuėjęs gulti. Myli Mikutis savo brolių ir bijo prasiartiti apie jo nelaimę; kad šeimyna neimtų erzinti ir juoktis iš jo.

Zigmelis ilgai neužmiega. Jam taip šurpu daros, prisiminus tą ištrauktą tamsią, jo kraujo prisigėrusią siurbėlę. Jis vis galvoja, ir galvoja kaip čia atkeršyti jai...

Tyliai įslenka ir Mikutis, ir rengiasi jau miegoti. — Aš jau ryto atkeršysiu, pamatysi. — iškosia pro dantis besivartydamas po lovą.

—Juk ji jau nebegyva,—atsako Mikutis.

—Tikrai... — prisimena Zigmelis ir vėl galvoja, kodėl slastantis "žaidzos" skausmas ir miegas neužlipdo akių.

Rytą pirmasis su saule pabunda Zigmelis, greit šoka iš lovos ir skubiai rengiasi. Širdelė smarkiai plaka, degdama kerštu ir noru jį kuo greičiau įvykdyti. Susiėško tuščią degtukų dėžutę, virvelės galą ir nekeno nepastebėtas išsmunka pro duris. Pamiršęs ir skaudančią koją, pasileidžia tekinas vakaryčiu taku per šaltą rasotą žolę. Uždušęs atbėga į pažerę; širdis dar smarkiau plaka...

Prigaužo ir sausakimšai priekmėsa pilną dėžutę siurbėlių, uždaro, virvelę apraishoja iš visų pusių ir, palipėjęs krantan, žvalgosi aukštesnio medžio. Suradęs aukščiausią liepą, įlipa į pat viršūnę, parišą dėžutę su aukomis ir palieka kabaruoti. Iššokęs iš medžio, pasižiūri į viršų: dėžutė kabo aukštai šakose, o kylanti aukštyn saulė žerte žeria spindulius tiesiai į ją...

Zigmelis atkeršjęs nurimusia širdimi grįžta namo.

TAIP-ANTRAI IR DAR KITAIP

P. V. RAULINAITIS ATSAKO J. VALIUI

PASTABOS DĖL K.M. INSTITUTO PASKAITŲ RECENZIJOS.

REDAKCIJOS PRANEŠIMAS.—Mūsų Pastogė, kaip Australijos Lietuvių Bendruomenės organas, nesima privilegijuoti kurios nors vienos politinės ar ideologinės grupės ir palieka savo puslapius atvirus visiems įvairių pažiūrų Bendruomenės nariams. Pati Redakcija tačiau nesima drąsti kūrinyje rimčiai nusiteikusių ir gyvenimo momento svarbą suprantančių mūsų Bendruomenės narių daugumos nuotakas. Gi turėdama galvoje demokratinės spaudos laisvės principus, Redakcija mano, kad būtų neteisu visiškai užkirsti kelią tokiems straipsniam, kurie kad ir dvelkia politine aistra, tačiau vis dėlto išplaukia iš nevenodai suprantamų tautinių interesų. Čia pat vėl, Redakcija primena, kad ji turėjo progos įsitikinti, kad žymi mūsų Bendruomenės narių dauguma nepažeidžia ginčai ir partinėm aistrom persunkusių straipsnių. Priversta, kaip ten bebūtų, surasti kokią nors išeitį, kad spaudos laisvė nebūtų pažeidžiama, Redakcija ateityje panašaus pobūdžio straipsnius talpinti tik šiame skyriuje, kuris, kaip laisva visų Bendruomenės narių minties tribūna, saivame suprantama, negalės būti sutapdinamas su Redakcijos nuomone. Vėl gi, turint galvoje prnelęg kuklų mūsų laikraščio puslapių skaičių, su kuo dažniausiai minėtų reikšėjų įsibėgėjimai nesiderina, Redakcija yra priversta nenaudoti šiam skyriui straipsnių, ilgesnių kaip 150 eilučių. Straipsniai, ilgesni kaip 150 eilučių, autoriams bus gražinami ar susitarus trumpinami. Pageidaujama, kad laisvosios tribūnos straipsniai neperšoktų 100 eilučių skaičiaus.

Šis skyrius ir pradedamas P. V. Raulinaičio atsakymu J. Valiui. Turint galvoje, kad J. Valio straipsnis buvo anksčiau spausdintas ir užėmė nemažą vietos, šiam P. V. Raulinaičio atsakymui 150 eilučių ribos sąlyga negalėjo būti taikoma.

Nebetektų ir bepriminti, kad šis P. V. Raulinaičio straipsnis jokių būdu nereiškia Redakcijos nuomonės, juo labiau dėl savo pabaigos.

Lietuva bus demokratinė respublika.

2. Kol bus sušauktas, demokratinių būdų išrinktas, Lietuvos Seimas, išlaisvintoji Lietuva bus valdoma pagal laikinuosius valstybės konstitucijos nuostatus.

3. Laikinosius valstybės konstitucijos nuostatus priims VLIKas pagal 1922 m. Lietuvos Konstitucijos principus.

VLIKo kalbamas Wuerzburgo liepos 3 dienos protokolas, kiek jis tarp kitko liečia konstitucijos klausimus, buvo priimtas 1946 pirmosios Berno konferencijos, kurioje dalyvavo VLIKo ir diplomatų atstovai, nutarimais. Ši konferencija nutarė: "Nedelsiant sudaryti politinį organą, kuris vykdytų Vyriausybės funkcijas pagal 1922 m. Lietuvos Konstitucijos dvasią." Maža to, VLIKo ir VT pirmininkas M. Krupavičius kalboje per radiją į okupacijoje kėnėiančią lietuvių tautą 1952 m. vasario 16 d. šventės progą pareiškė, kad "Vyriausybės išlaisvinimo Komitetas savo pareigas baigs ant Lietuvos ribos, nes valdžia privalo priklausyti tiems, kurie savo žemėje kentėjo ir kovojo su priešu žiauriau už laisvę ir garbę bei savo teises" (ELTA No. 3/114).

Pripažinus tautai pačiai teisę spręsti savo likimą, neprisieina minėti nei 1928 nei 1938 "konstitucijų," kurios abi yra tos pačios teisinės galios ir nieko bendro neturi su tautos valia. Drįstu manyti, kad ir p. J. Valys neneigia lietuvių tautos teisių jai pačiai spręsti konstitucinius klausimus.

Kalbamos "konstitucijos" turi vien tik vertės, kiek jos rodo tautininkų sąjungos, kuri demokratinuose laisvuose rinkimuose į Seimą 1926m. Lietuvoje iš 85 Seimo atstovų tegavo vien tik 3 atstovus, išpažintus valstybinės santvarkos dėsnius. Šios "konstitucijos" (rašau suvėrimenkluose, kadangi teisiniai čia minimi aktai neturi jokios vertės tautos valios pareiškime ir jokios tautos valios nereiškia) buvo paskelbtos kelių asmenų, kurie anuo metu sudarė faktinę vyriausybę, bet neturėjo įgaliojimų, kaip tai yra nustatyta valstybės konstitucija ir įstatymais, atstovauti visai tautai ar nustatyti jai konstituciją.

Ponas J. Valys duoda mano pasakaito ištrauką dėl tarpautinių sutarčių ir panašios rūšies valstybinių aktų teisėtumo, paskui staiga

daro išvadą, kad aš neigiu visų ano meto vyriausybės padarytų patvarkymų galiojimą. Iš mano pasakaito tai visai neseka, nes kraštas, kad ir neteisėtose vyriausybės valdomas, negali pasilikti be jo administracijai reikalingų nuostatų.

Krašto valdymui reikalingi eiliniai vyriausybės darbai ir administraciniai parėdymai turi būti atliekami kiekvienos vyriausybės, kaip va: algų mokėjimas darbininkams ir tarnautojams, ligonių kasų veikimas, socialinis draudimas, pensijos, švietimo reikalų administravimas, kelių taisymas ir daugybė panašių einamųjų krašto valdymo reikalų, neturinčių tautai ir valstybės politikai lemiamos reikšmės ir principinės prasmės. Nesuprantama tad, kodėl p. J. Valys nurodo į Kanadoje ar kitur pripažintus lietuvių inžinierių diplomus ar panašius dalykus. Gal jis tai padarė nesuprasdamas klausimo, ar kuriais kitais sumetimais, bet, manau, kad šis jo nurodymas nepaveiks suinteresuotų asmenų pažvalgos į valstybės politikai lemiamas reikšmės klausimų aiškinimą ir vertinimą.

Nurodymas į Klaipėdos perleidimą Vokietijai 1939 m. sustiprina mano aiškinimą, kad priešingai teisėtai 1922 m. konstitucijai sudaryti vyriausybės aktai tautos nepareigoja; bet gi, žinoma, sutartį negaliojanti daro taip pat ir p. J. Valio nurodyti prievartos ir grėsmės veiksmai. Suprantama, kad tokiose sąlygose pasirašytoji tarptautinė sutartis nepareigotų ir konstituciniai veiksmai vyriausybės nei jos atstovaujamus tautos ar valstybės. Geriau būtų buvę kalbamos sutarties suvis neparaišyti ir leisti Vokietijai atvirai vykinti jos okupacinius kėslus. Iš esmės, są nedaleidžiu, kad prievartos ir grėsmės veikimu sudaryti teisiniai aktai ką nors įpareigotų, nekalbant apie kaltininko atsakomybę tokių aktų sudaryme.

Nežinia, kodėl p. J. Valys primena Kybartų aktus ir kokią pramą tuomi jis mano suteikęs tų aktų turėtojui. Rodos jau seniai laikas būtų panašią literatūrą atidėti į šalį, nes jau ir VLIKas 1946-VII-27 d. laiške p.L. nurodė savo nusistatymą tardamas, kad "Kybartų aktai, kuriais p.L. remia savo įgaliojimus neturi teisinės galios".

Mano paskaitoje padarytas priekštas (Nukelta į 4-tą psl.).

Radio Programme "For New Australians"

Broadcast by the Australian Broadcasting Commission.

LESSON 33, SATURDAY, 14th FEBRUARY, 1953.

"Mary, John and Paul are in Melbourne for the week-end. This morning they are looking in the shop windows at all the beautiful things..."

Mary: But I must have that hat. I really must. I'll come back on Monday.

Paul: Will you really put that on your head?

John: Of course she will. Don't you know that?

Mary: Oh, you men! You are all stupid. Only a woman knows a beautiful hat when she sees it.

Paul: Never mind, Mary. Perhaps it will be better on your head.

Mary: Oh, go away! See, there's a sports shop. Go and look at that...

LESSON 34, SATURDAY, 21st FEBRUARY, 1953.

"Mary, John and Paul are in Melbourne for a second week-end"

Mary: Well, that's all right now, John. Let's go to that nice little bookshop, and I can buy the books I want.

John: That shop is in the next street to this. We can walk down this little street to the left. Where's Paul?

Mary: He's buying cigarettes, isn't he?

John: Look, there he is?

Mary: Where?

John: Standing in front of that shop. See? The one next to the tobacconist's. He's calling us.

Paul: Mary! John! What is this shop? It has gold watches and rings — look!

John: It's a jeweller's.

Broadcasting Commission.

LESSON 35, SATURDAY, 28th February, 1953.

UNDER IN FRONT OF BEHIND MUCH MANY ENOUGH ABOUT

John: Is it Elizabeth's birthday, Paul?

Paul: Yes, it is her 21st birthday.

John: So, that's why it's such a big party! What fun!

Mary: Now stop talking... if Olga and Elizabeth will be here about eight...

Paul: About?

Mary: Near eight. A little before eight or a little after eight—that is a few minutes to eight or a few minutes past eight.

Before the Party.

Mary: Cups and saucers, spoons...

How much milk? ... I think you have about three pints here.

Paul: Yes, three pints. Is that enough for coffee?

Mary: Oh yes, that's enough milk. Many people will drink black coffee.

These are only parts of the radio lessons. You can see that it is an easy and entertaining way of learning English.

The radio lessons are broadcast at the following times from A.B.C. stations:

Metropolitan Stations

Very Easy Lessons (1-26) Saturday, 12.45 p.m. (S.A. 12.15 p.m.; Perth 6W.N. 7.00 a.m.)

Easy Lessons (27-52) Saturday, 1.45 p.m. (S.A. 1.15 p.m.; Perth 6W.N. 7.15 a.m.)

Harder Lessons, Sunday, 7.45 a.m. (S.A. 7.15 a.m.; Perth 6W.N. 7.30 a.m.)

Country Stations

Very Easy Lessons (1-26) Saturday, 7.00 a.m.

Baltic Settlers in Australia

By the Hon. Harold Holt, Minister for Immigration

The Baltic people hold a particularly important place in Australia's post-war immigration programme. It was the people of the Baltic countries who in late 1947 and early 1948 formed the vanguard of the very great numbers of European migrants who were in the following years to settle in this country.

The Australian people had never previously experienced an influx of European people into the heart of their community. There was the possibility that they might have resented the presence among them of non-English speaking people with different traditions, different languages and ways of life.

The Baltic people therefore carried a special responsibility. Their capacity to fit into the Australian pattern would influence the Australian attitude to migration as a whole. That they did this so well is now a matter of history and in doing so they paved the way for the considerable flow of European migration that was to follow.

Since the first group of Balts arrived at Fremantle in the "General Heintzelman" in November, 1947, the Latvians, Lithuanians and Estonians have played a significant part in many phases of Australian industry and developmental work. Their work has added impressively to industrial output and in common with migrants from other countries they have assisted materially in over-

coming the bottlenecks which were acting as a brake on our industrial expansion. Their contribution towards the output of steel, bricks, tiles, cement, house-hold fittings and timber, and their work at on-site building enabled Australia's home building programme to move swiftly forward.

They went into the factories and out into the open spaces to help with the building of our dams and weirs. They went to the great developmental work at the Snowy River; they went to our Woomera Rocket Range and to our defence establishments.

These early Baltic migrants also set the pattern for others to follow in their staffing of our hospitals and other institutions. Without this aspect of their work many hospitals would have been forced to reduce their scale of operation. Many of our places of accommodation would have had to close down.

At the same time these newcomers immediately set about giving to the people of their new homeland gifts of artistry and special skills which they had

brought with them from their own older countries. I recall with pleasure the wonderful examples of handicraft—their leatherwork, inlaid wood carvings, weaving and silver jewellery which I have seen displayed at arts and crafts exhibitions. I have been to concerts given by distinguished artists from the Baltic countries and found much to applaud in their performances, particularly in their folk dancing and folk music.

In the field of science they have also played their part. We know of geologists, agronomists and chemists from the Baltic countries working with our scientific and research organisations. Others at Universities in the various States are passing on their specialised technical knowledge to Australian students.

Australians have a great fondness for sports, and here, too, the Baltic people have made their mark, notably in basketball, table tennis, field games and boxing.

The first of our post-war Baltic settlers made a very favourable impression on the Australian community. Thanks largely to this, the acceptance and assimilation of 300,000 other European migrants who followed them was a very much easier process than it might otherwise have been. Their valuable contribution to so many aspects of our national life will long be remembered.

The Communist Dove Has Blood On Its Claws

Sometimes history imitates art in a grotesque and terrifying manner, says the influential London publication, "The Economist," in its issue of December 6, 1952.

The article continues: In that wistful city of Prague, where Kafka wrote "The Trial," there ended last week a travesty of justice. Revolutionary leaders and Czech Communists whose lives had passed between underground and barricade, men who had survived Nazi torture camps, rose before the judges of the People's Courts to plead for their own death.

Incredible though it may seem, wives wrote letters to the august Court, demanding the execution of their husbands with the implacable gravity of children playing a lunatic game. One of the sons of the accused, Thomas Frejka, wrote asking that his father, "a creature who no longer deserves to be called a man," should be executed.

The boy's letter closes on an ultimate note of horror: "I ask that this letter be shown to my father, and that, if possible, I may be given the opportunity to tell him personally what I have written in it."

The mechanics of it all had been perfected 15 years ago during the great Moscow purge trials: the prosecutor screaming out against the accused, the defending lawyers asking the Court to forgive their temerity in undertaking the case, and the condemned pouring out their confessions in toneless abjection.

No moment, perhaps, was more terrible than on the last day, when the presiding judge asked whether the defendants wished to appeal. As one, the 11 doomed men rose, and demanded that no appeal be allowed, and that the sentence of hanging be carried out at once.

Their demand was fulfilled two days ago. The Communist secret police have boasted that a man can be made to do anything after three weeks without sleep; apparently he can even be kept awake enough to bring down the cur-

tain on his own life.

Stress has been rightly laid on the fact that 11 out of the 14 men on trial were Jews. The word "Jew" followed their names as the clerk of the Court droned out the death sentences. Now, from Czechoslovakia in the last few days, come reports of Jews and Jewish families committing suicide to forestall the anti-Semite modern totalitarianism.

It is doubly disturbing that this should happen in Prague, where Jews have long been in the forefront of radical thought and politics, and where the Jewish population suffered so deeply under Nazidom.

Various motives are being assigned to the anti-Semitism of this blood-trial, which may soon be followed by that of other Jewish leaders, such as Anna Pauker in Rumania.

No doubt the Communists are wooing the Arab States; moreover, the Jews in the satellite countries have kept up a measure of contact with the West.

But the real motives behind this judicial farce are of a more fundamental nature. As long as revolutions are in the dynamic, fluid, and creative state, gifts of the mind are prized, and fearlessness of spirit is a prime weapon.

But when the revolutionary State has become the monolith of totalitarianism, when the bureaucrats and the political bosses consolidate their power by exerting utter brutality and exacting unquestioning obedience, the free-ranging mind becomes a seed of peril.

Revolutions devour their own children or the leaders which gave birth to them; they have to murder their Girondists, their Radeks, and their Trotskys.

Again and again the Jews in Eastern Europe have maintained the heritage of rebellion out of which Communism springs; but now the Marxist paradise has been established, and those who have tasted of the fruit of knowledge and freedom must perish. Slansky and Clements are being murdered by the very Party which they helped bring to power.

The story is more appalling than that of Rajk or Kostov, because it took place in a cultured modern city, within short range of Western Europe, and amid a population familiar with democratic processes and ways of thinking. The Moscow purges and the mass trials and judicial murders in China profoundly disturbed the West,

but the ordeal has now come closer.

What can now remain of Western hopes of Titoism supposedly latent in the satellite countries? Russian soldiery are not patrolling the streets of Prague, yet this trial took place without the slightest symptom of resistance, and in that kind of unreal silence and acceptance which Kafka so often described.

Moscow can be proud of its junior disciples.

At the very moment when the Communists are completing yet another stage in their assassination of the mind a Communist-sponsored Peace Congress is being assembled in Vienna.

At the very moment when the sparks of intellectual restlessness and questioning are being stamped out in the Soviet Empire, the Communists are drawing to Vienna a formidable galaxy of talent and intellect.

The measure of their success has been particularly noticeable in France, where men such as Sartre and Domenach, the editor of the Catholic "Esprit," have given their adherence to the Vienna platform.

That Paul Robeson should record "peace" melodies for this congress, or that Picasso's dove should be its symbol, is no longer astonishing; but that non-Communist artists and intellectuals from the West should fall into the trap cannot be dismissed as a mere sign of artistic naivete or philosophical confusion.

What is happening is both monstrous and simple: the Communists, even while they are killing free minds in those countries which have already fallen under their sway, are eager to use everywhere else the capacity of free minds for criticism and doubt.

What would condemn a man to the gallows in Prague or Warsaw may ensure him an honored place on the peace platforms of the Communist united fronts in Paris or Rome. It is the supreme gesture of contempt of the Commissar for the intellectual.

The Communists have nearly succeeded in pilfering the word "peace" out of the vocabulary of reason. The Vienna Congress represents their most thorough attempt to corrupt the words "intellectual" and "liberal" into the shoddy counters of propaganda.

In some degree, that is the West's own fault, for the counter-attack of the free mind has been too feeble. The liberal imagination is attempting to fight conspiracy and the degradation of man with doubt and self-scrutiny. Yeats' famous words, "the best lack all conviction and the worst are full of passionate intensity," are still true of some intellectual and artistic circles in the West.

MŪSŲ PASTOGĖ

PAMINĖTAS KAIPĖDOS KR. ATVADAVIMAS

Sy d n ė j u s . — Sausio 17 d. Milson's Point salėje Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos Sydnėjaus Skyriaus Valdybos iniciatyva buvo suruoštos Kaipėdos krašto atvadaimo 30 metų sukaktuvės. Minėjimas pradėtas giesme "Lietuviai esame mes gimę", kurią pianinu paskambino 15 metų amžiaus pianistas R. Zakarevičius. Susirinkimą atidarydamas ir primindamas dienos reikšmę, Skyriaus pirmininkas H. Kuraitis pakvietė tylos minute pagerbti žuvusius Mažosios Lietuvos veikėjus ir Kaipėdos krašto atvadamio dalyvius. J. Reisgys savo trumpąjį paskaitojį vaizdžiai nušvietė, ką vokiečiai darė 1918 m. ir tebedaro dabar, kad Mažoji Lietuva ir Kaipėdos kraštas būtų vokiškos žemės ir priklausytų Vokietijai. Nupasakodamas M. Lietuvos lietuvių kovos kelią ir pastangas prisijungti prie Didžiosios Lietuvos, prelegentas kvietė visus lietuvių burtis į Mažosios Lietuvos Bičiulių D-ją, kurios tikslas be kita ko yra paremti Mažosios Lietuvos Tarybą moraliai ir materialiai nelygioje kovoje prieš Kaipėdos krašto vokietininkus. Taip pat prelegentas J. Reisgys kvietė paremti ir tos D-jos leidžiamą Vokietijoje laikraštį "Keleivį." Po paskaitos R. Zakarevičius paskambino Mozarto "Prelude." Sk. Pirminkui Kuraitiui pasiūlius, susirinkusieji pasveikino M. Lietuvos Tarybą. Minėjimas baigtas Tautos

Himnu. Po minėjimo akto susirinkusieji jaukiai pasilinksmino, pasidalino mintimis prie p.p. Reigienės ir Virginienės paruoštų sumuštinių. Pasilinksminimo metu surinkta M. Lietuvos Tarybai £11 aukų; į M.L.B.D.-ją įsirašė 8 nauji nariai. — Vyšim.

PASISKIRSTYTA DARBU

Sy d n ė j u s . — ALB Sydnėjaus Apylinkės visuotiniame narių susirinkime, įvykusiame 1953 m. sausio 18d., išrinktoji nauja Valdyba pasiskirstė pareigomis: pirmininkas — F. Sipavičius; vice-pirm. — P. Grosas, sekretorius — S. Prancuzvičius; kasininkas — P. Antanaitis ir pramogų ir kultūros reikalams — J. Rugelis.

ALB Sydnėjaus Apylinkės naujosios Valdybos adresas: Mr. P. Grosas, 35 Kingston Ave., Mortlake, N.S.W. Tel.: UM6735.

Naujai išrinktoji Revizijos Komisija pasiskirstė pareigomis: pirmininkas — V. Miniotas; sekretorius — M. Petronis; narys — A. Kutka.

Revizijos K-jos p-ko adresas: 18 Brussels Str., Homebush.

Paieškosimas

Paieškau Antaninos Antanaitienės su sūneliu Romuku ir motina, gyv. D. P. Camp Wedel b. Hamburg. Paskutinėmis žiniomis jos išvykusios į Australiją. Rašyti: Mrs. Agota Viščiūtė-Suopienė, 700 W.31st Street, Chicago 16, Ill., U.S.A.

SVEČIAS IŠ ČIKAGOS

Sy d n ė j u s . — Vykdydamas savo kelionę po pasaulį, Sydnėjaus lietuvių per savaitę aplankė Čikagos prekybininkas lietuvis-amerikietis Dan Kuraitis, gyvenęs J. A. V-še nuo 1913 m. Per sekmadienį tuoj po pamaldų svečias Camperdowno parapijos salėje susirinkusiems savo tautiečiams atliko informacinio pobūdžio pranešimą. Šio pačios dienos vakarą svečias suruošė keliolikai Sydnėjaus lietuvių jaukų priėmimą, kurio metu jį pasveikino ALB Krašto Valdybos pirmininkas J. Vaičiūnas, kun. Butkus, Sydnėjaus Apylinkės pirmininkas inž. Sipavičius, inž. J. Grudziński — LAŠo vardu ir A. Plūkas — Skautų vardu. Visiems sveikinuosiems svečias atsakė gražia lietuvių kalba. Pirmadienio vakarą Dan Kuraitis išskrido į N. Zelandiją, iš kur po kelių dienų — atgal į Čikagą. — jz.

LIET. GIMNAZIJA REMIAMA TOLIAU

Sy d n ė j u s . — Bankstowne ir kitų vietovių lietuvių-rėmėjų būrelis pasiuntė Diepholzo Vasario 16-tos Lietuvių Gimnazijai už sausio mėnesį £13. Keturi rėmėjai aplinkybių buvo priversti nuo šio mėnesio aukos susilaikyti. Vienas rėmėjas, p. Šurka, iš būrelio visai pasitraukė. Prisidėjo p. Pajauta Daukienė. Skelbiant ankstyvesnį būrelio sąrašą, per neapsižiūrėjimą p. Žigaičio pavarde liko iškreipta į i Grigaičio; p. Žigaitį atsiprašome. — T. Reigienė.

PAMALDOS

Vasario 1 d. lietuviškos pamaldos įvyksta Banktowne St. Brendan's bažnyčioje 8 val. r. įprasta tvarka.

Vasario 8 d. lietuviškos pamaldos Cabramattos lietuviams įvyksta M. Pritchard bažnyčioje 8, 30 val. Prieš pamaldas klausoma išpažinčių. Kun. P. Butkus.

STALO TENISO VARŽYBOS

Vasario 1 d. Camperdowno salėje tuoj pat po pamaldų įvyks Sporto Klubo Kovo stalo teniso vasaros turnyro finalinės žaidynės. Išaiškinus nugalėtojos, bus įteiktos pirmosios vyrų ir moterų vietos dovanos.

S. K. Kovas vasario 22 d. Camperdowno parapijos salėje šaukia Kovo narių ir sporto mėgėjų susirinkimą. — S. S. K. Kovo Valdyba.

NAUDINGAS LEIDINYS SKAUTO VYČIO TAKU.

Redagavo vyr. sktn. A. KRAUSAS Išleido Senųjų Skautų "Liepsnojančios Lelijos" židynis. 1952. Melbourne. Viršelis pieštas dail. Adolfo Vaičiūčio, iliustracijos — A. Gabeco ir A. Vingio. 107 pl.

Padedamas sktn. V. Stašiško, gyd. sktn. V. Kišono, pskn. R. Norvydo ir V. Neverausko, didelio patyrimo lietuviškos skautijos ugdytojas A. Krausas paruošė ir rimatoriniu būdu išleido knygos formos leidinį, skirtą skautų vyčių organizacijai. Eilėje pasikirų straipsnių aiškinama skautų vyčių paskirtis bei programa, pavadduojamas skautų ir vyčių judėjimas pasaulyje bei Lietuvoje, aiškinama vyčių organizacija primamos vyčių tradicijos, išryškinama sporto ir meno reikšmė skautiškojo ugdymo sistemoje ir k. Visi straipsniai paruošti išsamiai ir su dideliu kruopštumu. Šis leidinys pirmąjį eilę pasitarauja lietuviškojo skautų judėjimo organizatoriams. Sklandus skautijos idėjos išaiškinimas ir praktinės skautijos organizavimo žinios ypačiai bus naudingos jaunesiems tremties skautijos vadovams, kuriems nebuvo progos įsigyti to skautijos darbo patyrimo, kurį senieji mūsų skautijos veikėjai patyrė Lietuvoje. — jk.

V. ŽEMKALNIO KUDIRKOS SAJŪDIS

V. Žemkalnio KUDIRKOS SAJŪDIS yra praplėsta paskaita apie varpininkų ir socialdemokratų veiklą spaudos draudimo laikais, skaitytą Melbourne "Šviesos" Sambūrio susirinkime ir dabar išleista atskira 68 puslapių brošiūrėlė.

Tiesa, kad autorius šiame leidinyje duoda minčių ir faktų, kurie nebuvo plačiau žinomi bei gildinami. Naudodamasis esama medžiaga ir savo prisiminimais, trumpai papasakoja apie lietuvių inteligentijos tuometinę pozityvistinę veiklą kovoje už kultūrinį ir politinį Lietuvos atstatymą. Visų lietuvių tikslas buvo atgavimas spaudos laisvės, bet šalia to nebuvo užmirštos ir kitos problemos, nagrinėtos slaptoje spaudoje bei atskirose organizacijose. Įvairių pažiūrų žmonės ir grupės kovojo už bendrus tautos interesus ir toji kova, virtusi kova už politinę laisvę atnešė Lietuvai nepriklausomybę.

Kalbant apie lietuvių pozityvistus, būtų pravartu paminėti kelių žodžiais ir pačią pozityvizmo filosofiją. XIX a. pradžioje iš Prancūzijos Auguste Comte paskleistas pozityvizmas, persimetęs vėliau ir į slavus, pripažįsta vien tik faktus ar mokslo griežtai nustatytus dėsnius, nepaliesius metafizikos ar teologijos. Comte skelbė, kad tik sociologija yra aukščiausias mokslas ir kad visas intelektualinis lavinimas būtų visuotinis, sintetinis ir kad tarnautų bendrajai charakteriui pakeičiant nacionalizmą.

"Kiekviena tauta savo laiku kėlė pozityvistines idėjas ir jas taikė savo tautos žadavimo ir pažangos reikalams. (7 pl.)" Slaviškas pozityvizmas turėjo daug įtakos V. Kudirkos pasaulėžiūrai ir jo sąjūdžiui, tačiau "... V. Kudirka, įmaišydamas tautybę, sukūrė stabilų lietuviškąjį pozityvizmą. ..." bet savo programos pagrindinėmis idėjomis liko ištikimas Comte teorijoms: vieningai ir išsižadant asmeninių reikalų kovoti jungtomis jėgomis su negerovėmis, pagerinti ūkinę padėtį, atskirti tautybę nuo tikėjimo.

Kudirkos kovoje už socialinį sąjūdį varpininkuose pirmaisiais metais susitelkė ir kunigai ir socialdemokratai (55 pl.) Vėliau nuo to sąjūdžio, susikirtus ideologijoms, atskilo kunigija, nes, pagal V. Žemkalnį "... vieni buvo tikri, kad Bažnyčia neturėtų kištis į valstybinius, visuomeninius reikalus, kiti, priešingai, bijodami, kad neišslystų iš jų įtakos minios, visu žvilumui pakrypo totalitariniu valdymo keliu. (55 pl.)" Dar vėliau, 1907 m., nuo varpininkų atskilo tautinė organizacija su Timu Vaižgantu ir A. Smetona (62 pl.), o dar vėliau — 1926 m. — K. Griniaus kovingumas palūžo ir jis kapituliavo. "Tiesos, kiek jos mus liečia ir mums rūpi, yra tiesos tik mums, mūsų gyvenamam laikui ir aplinkai. Kiekviena tų tiesų apsprendžia mūsų veiklą tol, kol daugiau subrendęs pažinimas neišaiškina ir nepašalina tų mažų paklaidų, kurios iki šiol buvo pripažintoje tiesoje." (57 pl.)

V. Žemkalnis sistemingai papasakoja sąjūdžio raidą, tik kai kur leidžia suabejoti skaitytoją dėl pačių biografinių punktų. Jis rašo: "... 1948 m. buvau stačiai perbloktas, kai viename 'Šviesos' numeryje perskaičiau rašinį apie Kudirką, kuriame tarp kitko buvo pažymėta, kad jis kažkokius lenkų veikėjus buvo įskundęs rusams, o išmestas dėl riaušių iš universiteto asmeniškai padavęs carui labai nusižeminančią formą malonės prašymą. Iš kur paimti tie kaltinimo šaltiniai niekam nėra žinoma." (15 pl.) ir "... liūdna, kad ir tremtyje vėl atsiranda tokių, kurie skelbia niekuo neargumentuotus teigimus apie Vincą Kudirką. Dar skaudžiau, kad tai buvo atspausdinta 'Šviesoje,' taip artimo varpininkams spaudoje. Žinoma, ir čia gal būta jaunuolio at-

Vytautas Žemkalnis. KUDIRKOS SAJŪDIS, 68 pl. Viršelis dail. V. Simankevičiaus. Išleido Sambūrio "Šviesa" Melbourne Skyrius. Spausdino Australijos Lietuvio Leidykla, 1952 m.

sakomybės stokos padariny." (16 pl.)

Šitas "jaunuolis" yra A. Merkeliš (spėjau, kad tai Aleksandras Merkeliš, Tumo Vaižganto monografijos autorius, buvęs Lietuvos Aido bei Mūsų Vilties redaktorius). 1948 m. "Šviesos" žurnalas Nr. 6 savo 13 puslapyje atspausdino jo fragmentą iš parašytos monografijos apie Vincą Kudirką, kuriame pasakoja, kad V. K. per Gabrielių Oleškevičių suėjo į santykius su slapta lenkų socialistų partijos "Proletariat" kuopele ir perrašinėjo jiems dalį Markso "Kapitalo." Vieno rusų žandaro-šnipio įskūsti, V. K. su kitais už tai buvo sumistas. Per tardymą pasakė Oleškevičiaus ir Razumeičiko pavardes. Dėl stokos pakaltinimo VK. po 2 mėn. buvo paleistas ir pašalintas iš universiteto. 1887 m. Varšuvoje carui Aleksandrui III įmetė į karietą voką su prašymu ir po poros dienų priimamas atgal į universitetą.

Sunku būtų apkaltinti A. Merkeliš gandy skleidimu, nes Kudirką visgi domėjosi materializmo pagundomis ir simpatizavo socialistams, todėl galėjo su jais ir pakliūti.

Kitoje vietoje V.Ž. sako: "... to darbo ('varintojo') ėmėsi nenusisekė veikėjai ar literatai, kaip kauniški (spaustuvės darbuotojas) Jonas Strazdas, Liudas Gira ir pan." (16 pl.)

"Nenusisekusių veikėjų ar lit-

eratų" bei "spaustuvės darbuotojų" etiketę būtų galima daug kam priklijuoti. Jonas Strazdas buvo "Vilties" bendradarbis, išvertė lietuvių kalba Prūsos Faraoną, daugelį dramų veikalių (LR Kalandorius, 125 pl.) o Liudas Gira rašė eilėraščius, antologijas, dramas, kritikos raštus; buvo cenzorius Švietimo M-jos Knygų Leidimo Komisijoje.

Baigdamas norėčiau pasakyti, kad šiame leidinyje papasakoti anų laikų lietuvių tremtinių patiniai susikaldymai ir rietenai yra geri pavyzdžiai, kaip nereikia daryti šių dienų moderniškoje tremtyje. Šiandien pavienio asmens išsaugojimas ir auklėjimas, o ne bendruomenės, turėtų būti svarbiausiu veiksmu kovoje už egzistenciją ir tautos prisikėlimą. Jeigu plytos geros, bus geras ir pastatas!

ENGLISH & FOREIGN BOOKSHOP

SYDNEY: 28 Martin Place (Ground Floor)

BRISBANE: AMP Lane (Off Edwards Street)

Mūsų knygynuose galite pasinaudoti didžiausiu pasirinkimu geriausių ir naujausių KNYGŲ įvairiomis kalbomis: anglų, vokiečių, rusų, prancūzų, lenkų ir visomis kitomis kalbomis.

Toks pat pasirinkimas ir įvairių ŽURNALŲ. Reikalaukite mūsų katalogų.

Jau pradėjo veikti ir LIETUVIŠKŲ KNYGŲ SKYRIUS. Reikalaukite KATALOGŲ.

Printed by Publicity Press (1938) Pty. Ltd., 71-75 Regent Street, Sydney, for the Publisher, Justinas Valcikas, as President of the Australian-Lithuanian Community, 82 Flinders Street, Darlinghurst, Sydney, N.S.W.

Taip-Antraip ir Dar Kitaip

(Atkelta iš 2 pl.)

minimas teisėtos tvarkos, kuria gali būti Respublikos Prezidentas pavaduojamas, p.J. Valio yra berikalo laikomas teisinės tiesos kraipymu ar noru kaip nors kitaip patį reikalą pavaizduoti. Jei čia yra kuri nors kaltė, tai ne tų asmenų, kurie teisingai aiškina praktines įvykių, o tų, kurie, neturintys teisės vertės raštais nori pasiimti jiems nepriklausomus įgaliojimus kalbėti ir veikti tautos vardu. Tuomi nepasitaraujama valstybės teistumui, nes kol Lietuva yra skaitoma kaip teisiniai egzistuojanti valstybė Jungtinių Amerikos Valstybių ir kitų pasaulio demokratijų, tol jai jokie Kybartų aktai yra nereikalingi, nes jais nesudarysi vyriausybės; priešingu atveju ir visa panašių aktų tūkstantinė nieko negelbėtų.

Kad Australijos Lietuvių Benruomenė neminėjo Lietuvos Valstybės konstitucijos 30 metų sukaktį mano priminimu spaudoje, tai čia jos vadovybė parodė vien savo nusistatymą ir tiek; ji kartais ragina minėti visai nesvarbius praktines įvykius. Negalima peikti K. M. Instituto, kuris net dviejomis paskaitomis tokį Valstybės Konstitucijos sukakties minėjimą surengė. Turbūt p.J. Valys neginčys kultūriniai auklėjančios vertės lenkų tautos kasmet švenčiamos 1791 metų gegužės mėn. 3 dienos konstitucijos sukakties, nors ši konstitucija nebuvo įgyvendinta.

K. M. Institutas nepropaguoja jokios politikos, nes jo tikslas-tirti

lietuvių mokslą, literatūrą ir kultūrą ir dirbti aukštojo mokslo švietimo darbą, ką jis ir daro pagal turimas išgales. Jeigu p.J. Valiui nepatiko kurios nors K. M. Instituto paskaitos, tai tas dar neduoda pagrindo daryti išvadą apie visą jo darbą, nes be dviejų jo recenzuotų paskaitų buvo 1951 m. 12 paskaitų ir 1952 m. dar 6 visai jo neminėtos (1952 m. neminėti paskaitininkai: A. Vaičiūnis, J. Kalpokas, A. Zemribas-Zubras, P. Vaseris, V. Jakutis ir Br. Zumeris) gal šiose paskaitose jis būtų galėjęs rasti ir naudingų bei pamokančių minčių.

Pono J. Valio man primetamas A. Smetonos įžaidimas, tai yra vieno kieno tai nerviška-jautrios vaizduotės padaras. Savo paskaitoje aš nelieliau nei A. Smetonos veiklos, nei tuo labiau jo asmens. Į kieno tai išsišokimą mano duotas trumpas atskirtimas nesudaro jokio minėtino teigimo, o tuo labiau neigiamo kieno nors vertinimo. Jeigu būtų kalbama dėl A. Smetonos vyriausybės darbų Lietuvoje, tai galėtų kilti klausimai jos santykių su Suvalkijos ūkininkais, su kitų pažiūrų veikėjais ir jos krypčiai svetimomis organizacijomis, su bažnyčia, ir tt., kas gal šiandien jo aplinkos žmonėms tikrai nesinorėtų prisiminti. Tad p.J. Valio teigimas dėl A. Smetonos įžaidimo yra pigus nesusipratimas, tuo labiau, kad P. A. Smetonai ir jo šeimai asmeniškai aš linkiu vien tik gera. P. V. Raulinaitis.

HARTLEY'S

Paruošta—Ready-Cut—medžiaga GARAŽAMS, RĖMAMS. Visokių rūšių LANGAI ir DURYŠ. Pagal užsakymą arba tiesiog pasirinktinai iš sandėlio.

Darbas atliekamas SAŽININGAI ir KRUPŠČIAI.

Pas mus dirba kone išimtinai vieni ATEIVIAI, kurių tarpe ir LIETUVIAI.

HARTLEY'S

30 Claremont Ave., North Bankstown Tel. UY3283

Prieš perkdamai dukart pergalvokite ir įsidėmėkite, kad geriausios kokybės mažai tevertotą auto mašiną pigiausiai pirksite tik firmoje

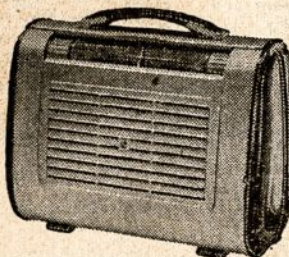
FAYS, 59 William Street, Sydney

netoli Snowy River Projektų Valdybos Rūmų.

Užėikite apžiūrėti puikių mūsų našinių! Mes maloniai ir nuoširdžiai pasitarnaujame naujakuriams ateiviams! Lengvos išimokėjimo sąlygos. Rašykite mums laiškus, prašydami smulkesnių informacijų. Skambinkite mums Tel. MA 2298. Pigios, ekonomiškios ir visais atžvilgiais puikios mažai tevertotos auto mašinos perkamos tik pas

F A Y S, 59 William Street, Sydney

PHILIPS NEW Portable



PRANAŠIAUSIAS AUSTRALIJOS NEŠIOJAMAS RADIJAS

Štai, yra paskutinis Philipso įnašas tiems, kurie reikalauja iš savo nešiojamo radijo aparato geriausio veikimo. Šis aparatas yra daug galingesnis, daug patogesnis ir pranašesnis už betkurį ligšiol buvusį. Gražiai atrodanti nedūžianti aliumininė ar platinė dėžė. Įmontuoti (ir apsaugoti) dvigubi voliniai regulatoriai. Originali "akies voko" principo veikianti skalės apsauga, kuri kartu veikia kaip įjungėjas ir išjungėjas. Įmontuota lacinė dviejų krypčių antena. Ilgiau tarnaujančios baterijos. Apžiūrėk ir pasiklausk! Naujasis Philipso nešiojamas radijas yra aparatas, kurį Jūs norite turėti.

Tad ... Pamatyk ir pasyklausyk naująjį 6 lempų, veikiančių su baterija ir prie elektros tinklo, Philipso nešiojamą radijo aparatą, kurį Jūs galite naudoti savo bute ir lauke.



THE ROYALTY AMONGST RADIO

Geriausią gėralų ir maisto reikmenų krautuvę, kur gaunami:

VYNAI, SPIRITAI, LIKERIAI, SKANĖSTAI, MAKARONAI, SŪRIAI, ALYVOS ALIEJUS

M. FIORELLI Pty. Ltd.

(specialistai europietiško maisto)

106-118 COMMONWEALTH STREET, SYDNEY

Netoli nuo Centralinės stoties.

Telf. M 4243 ir MA 4542

Pristatoma mieste ir priemiesčiuose, taip pat ir tolimesnėse užmiesčio geležinkelio stotyse.